

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра галузевої соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВІЗУАЛЬНА СОЦІОЛОГІЯ

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній ступінь бакалавр
освітня програма соціальні технології
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник: кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри галузевої соціології Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

ЗАТВЕРДЖЕНО
зав. кафедри галузевої соціології
(підпис) (Ольга БЕЗРУКОВА)

Протокол № 20 від «27» 07 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «29» липня 2022 року № 8

Голова науково-методичної комісії (підпис) Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни має подвійний характер:

Навчальна дисципліна «Візуальна соціологія» має на меті з'ясування поля досліджень візуальної соціології як однієї з галузевих соціологій, характеристика основних напрямів досліджень, розширення знань щодо методології та розвитку навичок аналітичної інтерпретації візуальних матеріалів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати історію соціологічної думки
2. Вміти аналітично мислити
3. Володіти навичками роботи з сучасною комп'ютерною та цифровою технікою

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна «Візуальна соціологія» носить практичний характер, сприяє формуванню в професійній практиці майбутніх соціологів вмінь і навичок роботи з візуальною інформацією та візуальними методами досліджень соціальної реальності. Передбачається набуття вмінь працювати з сучасною науковою літературою, критично опрацьовувати першоджерела, розвиток навичок візуального аналізу, здобуття знань про способи візуальних дослідницьких методик, про відмінності між соціологічним та філософським, культурологічним, антропологічним способами використання візуального матеріалу в дослідженнях.

4. Завдання (навчальні цілі):

Основним завданням вивчення дисципліни є вивчення основних категорій візуальної соціології та теоретичних основ візуальної соціології, ознайомлення с основними принципами роботи фотографа та специфікою аналізу фотографічного матеріалу, з особливостями візуального дослідження кіно і відеоматеріалів та з особливостями міського простору як об'єкта візуальних досліджень.

Що спрямовано на формування таких компетентностей як:

СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефаківців.

СК13. Вміння обирати ефективні соціальні і комунікативні технології в роботі з різними соціальними групами.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (РН) (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)				
Код	Результат навчання	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1	знати теоретичні основи та основні поняття візуальної соціології; основні напрями досліджень сучасної візуальної соціології; відмінні риси теоретико-методологічних підходів до аналізу візуальної інформації, використовуваної в соціологічному дослідженні; основні підходи до візуалізації соціальної реальності та її елементів; можливості та обмеження соціологічного аналізу візуальної інформації	лекції, практичні заняття, самостійна робота	контрольна робота: тест та розгорнуте есе; практичні завдання (кейси)	40
2	вміти коректно використовувати візуальні засоби для аналізу соціальних явищ; аналізувати теоретичні джерела, порівнювати різноманітні підходи до соціологічного аналізу візуальних репрезентацій соціальної реальності; самостійно формулювати тему емпіричного дослідження в рамках сфери досліджень візуальної соціології;	лекції, практичні заняття, самостійна робота	контрольна робота: тест та розгорнуте есе; практичні завдання (кейси)	35

	проводити дослідження соціальних явищ і процесів на візуальному матеріалі, з метою визначення особливостей репрезентації соціальних феноменів в сучасному суспільстві; працювати з візуальною інформацією			
3	організувати та презентувати дослідницький проект	самостійна робота, практичні заняття	презентація, колоквиум	15
4	вести аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	самостійна робота, практичні заняття	дослідницьке завдання; кейси	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)			
	1	2	3	4
РН10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.			+	+
РН17. Застосовувати ефективні соціальні, комунікативні, маркетингові технології в роботі з різними соціальними групами.	+	+		

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. активна робота на лекційних та практичних заняттях: РН1, РН2, РН4 – 50 балів (30 мінімум);
2. виконання контрольних робіт: РН1, РН2, РН4 – 30 балів (18 мінімум): КР1 10 (6), КР2 (6), КР3 10 (6);
3. виконання та презентація результатів дослідницького завдання: РН3 – 20 балів (12 мінімум).

- підсумкове оцінювання: у формі заліку – як сумарний результат накопичених за семестр балів.

7.2 Організація оцінювання:

Активна робота на лекційних та практичних заняттях оцінюється за виконання завдань під час аудиторної роботи. Контрольні роботи виконуються після вивчення тематичного блоку на найближчому за графіком навчання практичному занятті. Дослідницьке завдання виконується протягом семестру, презентується на двох останніх за графіком навчання практичних заняттях.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни.

Тематичний план лекційних та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1. Візуальна соціологія як соціологічна теорія та методологія				
1	Історія становлення та інституціоналізація візуальної соціології	4	2	4
2	Теоретико-методологічні основи та методи візуальної соціології	2	2	4
	Контрольна робота 1		2	6
2. Фотографія як предмет та метод соціологічних досліджень				
3	Соціальна історія фотографії. Теорії вивчення фотографії.	2	2	4
4	Методологія та методи аналізу фотографій	4	2	4
	Контрольна робота 2		2	6
3. Соціологічні дослідження кіно та відео				
5	Кіно як продукт візуальної культури	2	2	4
6	Кінематограф як предмет соціологічного вивчення	2	4	4
	Контрольна робота 3		2	6
4. Візуальний аналіз Інтернет контенту				
7	Сучасні візуальні комунікації	2	2	4
8	Дослідження візуального контенту соціальних мереж	2	4	4
	Дослідницьке завдання		4	20
	Всього:	20	30	70

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Практичні заняття – 30 год.

Самостійна робота – 70 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Барт Р. Camera lucida. Нотування фотографії / пер. з фр. О.Червоник. – Х.: МОКСОП, 2022. – С.20-29, 42-46.
2. Берджер Дж. Як ми бачимо. – Х.: IST Publishing, 2020. – С.11-38, 133-159.
3. Солдатова В. Візуальні методи в соціології: основні підходи до збору соціологічної інформації // Соціальні виміри суспільства. – Вип. 7(18). – К., 2015. – С. 562-575.
4. Сонтаг С. О фотографії / пер. з нім. – М.: ООО «Ад Маргинем Пресс», 2013. – С. 12-40.
5. Штомпка П. Візуальна соціологія. Фотографія як метод дослідження : Учебник для вузов / пер. з польсь. – М.: Логос, 2007. – С.5-76.

Додаткова:

6. Батаєва Е. Видимое общество. Теория и практика социальной визуалистики : Монография. – Х.: ФЛП Лысенко И.Б., 2013. – 349 с.
7. Білз Ф. Сторітелінг у фотографії. Воркшоп: п'ять кроків до створення незабутніх світлин. – К.: ArtHuss, 2021. – С.11-15, 25-34, 46-49.

8. Зубавіна І.Б. Екранна культура: засоби моделювання художньої реальності (час і простір у кінематографі). – К.: 2006. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?id=1793>

9. Петренко-Лисак А.О. Самофотографування (селфі) як соціокультурний феномен та явище девіації // Соціальні виміри суспільства. Збірник наукових праць. – Випуск 8(19). – К., ІС НАНУ, 2016. – С. 402-415.

10. Элкінс Дж. Исследуя визуальный мир / пер. с англ. – Вильнюс, 2010. – 534 с.

Для поглибленого вивчення:

11. Бевзенко Л., Злобина Е. Образы успеха: опыт визуального исследования. – К.: Институт социологии НАН Украины, 2012. – 236 с.

12. Беньямин В. Краткая история фотографии / пер. з фр. – М.: Ад Маргинем Пресс, 2015. – 168 с.

13. Бурдые П., Болтански Л., Кастель Р., Шамборедон Ж.-К. Общедоступное искусство: опыт о социальном использовании фотографии / пер. з фр. – М.: Издатель. и консалтинг. группа «Праксис», 2014. – 456 с.

14. Вирилио П. Машина зрения; пер. с фр. // Машина зрения. Информационная бомба. Стратегия обмана. – Луганск: Биг-Пресс, 2013. – С. 9-106.

15. Зубавіна І.Б. Час і простір у кінематографі: монографія. – К., 2008. – 448 с.

16. Коццолино М. Невербальная коммуникация. Теории, функции, язык и знак / Пер. с итал. – Х.: изд-во «Гуманитар.Центр», 2015. – 224 с.

17. Петренко-Лисак А.О. Фотопортрет як «місце пам'яті» людей і речей // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. – Вип. 12. – 2018. – С. 133-144.

18. Радченко К., Сало Е. Фотографії розповідають. Images Tell Stories. – Одеса-Хельсінки, 2017. – 78 с.

19. Трэски А. Теория видео. Онлайн-видео: эстетика или деградация видео \ Пер. с англ. – Х.: изд-во «Гуманитар.Центр», 2017. – 252 с.